

ΕΚΘΕΣΗ

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ - ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΠΡΩΤΑΤΟΥ

ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ – ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ

Η υλοποίηση της έκθεσης των κειμηλίων του Πρωτάτου στο κτίριο της Αγιορειτικής Εστίας συνιστά μια ρεαλιστική πρόταση, η οποία αξιοποιεί το σύνολο των υποδομών του κτιρίου, παρακολουθεί τις δεσμεύσεις και τα δεδομένα του διατηρητέου κτίσματος, συνομιλεί με την νέα γεωμετρία που έχει ήδη εγκατασταθεί στο κτίσμα στα πλαίσια του μετασχηματισμού του σε χώρο προβολής του Αγίου Όρους.

Στη στάθμη του ισογείου πραγματοποιούνται οι προϋποθέσεις μιας πρώτης συνάντησης με το Άγιο Όρος: Ενσωματώνονται - στα πλαίσια της έκθεσης των κειμηλίων του Πρωτάτου – πληροφορίες, φωτογραφικά σχόλια και εικαστικές επεξεργασίες που αναδεικνύουν τις Καρυές και το Πρωτάτο ως φύση, κτισμένο περιβάλλον και καθημερινό βίο.

- Η στοά της κεντρικής προσπέλασης διατηρεί τον βασικό της νοηματικό προσδιορισμό ως "διαβατικό", ενσωματώνει αντίγραφα από την ενότητα των μεταβυζαντινών γλυπτών και παράλληλα "εισάγει" μέσα από λογοτεχνικά κείμενα και διηγήσεις περιηγητών στο θέμα της έκθεσης που φιλοξενείται.

- Το ανέβασμα σε μια ξύλινη πλατφόρμα υποδέχεται το χώρο των πολυτελών εκδόσεων και του λοιπού εκδοτικού και επικοινωνιακού αποθέματος της Αγιορειτικής Εστίας με ιδιαίτερο καλλιτεχνικό και εικαστικό ενδιαφέρον. Εμπλουτίζεται με τις εκδόσεις περιηγητών και λογοτεχνών για τις Καρυές και το Πρωτάτο αλλά και με φωτογραφικά και σχεδιαστικά ντοκουμέντα των εργασιών συντήρησης και αποκατάστασης του

Πρωτάτου. Το δάπεδο σε απόσταση 45 εκατοστών- υπακούει σε αυτή την απαίτηση της πλαστικότητας και ταυτόχρονα εξασφαλίζει το πέρασμα από τον θόρυβο των έξω δρόμων σε μια πιο εσωτερική και αυτόνομη ζωή, χωρίς ωστόσο να την αποκλείει.

- Η οροφή χαμηλώνει για να υπογραμμίσει τη γραμμική ανάπτυξη της ενότητας αλλά και για να ανοιχτεί στην μνημειακή κλίμακα του εσωτερικού δεύτερου επιπέδου, όπου φιλοξενείται η ενότητα της φύσης και του περιβάλλοντος του Αγίου Όρους και των Καρυών.

- Η ενότητα αυτή αναπτύσσεται με φωτογραφίες –μεγεθύνσεις, χαρακτηριστικά-παλαιά τυπώματα και με σαφείς θεολογικές αναφορές ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος μιας απλά τουριστικής απεικόνισης. Παράλληλα στα πλαίσια της έκθεσης των Κειμηλίων του Πρωτάτου γίνεται η αναφορά στις εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης του Ναού του Πρωτάτου αλλά και στις Καρυές ως πολεοδομική ενότητα και διακεκριμένα κτίσματα και εξαρτήματα. Χαρακτηριστικό αντικείμενο – νησίδα αποτελεί η παρουσία της καμπάνας του Ναού του Πρωτάτου που επι "σημαίνει" την αναφορά στο περιεχόμενο της έκθεσης που φιλοξενείται.

Στη στάθμη του ορόφου η βασική αρχή για τη δημιουργία ενός χώρου ικανού να αποδώσει τις ιδιαίτερες ποιότητες μιας συγκεκριμένης ατμόσφαιρας, συναντάται πρωτίστως με την ανάγκη να εξαφανισθεί η εντύπωση των διακεκριμένων δωματίων γύρω από έναν κεντρικό χώρο όπως αυτή ακριβώς εκφράζεται από την τυπική διάταξη του διατηρητέου κτιρίου του οποίου ο αρχικός προορισμός ήταν δωμάτια κλινικής ή γραφείων μετά την τελευταία πρόταση αποκατάστασης. Αν στο ισόγειο επιχειρείται η πρώτη επαφή με την ωραιότητα σε ένα περιβάλλον ευφρόσυνο και ρωμαλέο, με ποικιλία και μνημειακή κλίμακα και όπου όλες οι αισθήσεις συμμετέχουν, όπως ακριβώς συμβαίνει στο Άγιο Όρος, στον πρώτο όροφο το κοίταγμα γίνεται από πιο

κοντά, είναι προς τα “μέσα” και είναι εδώ όπου ο πραγματικός πλούτος αποκαλύπτεται.

Η μουσειολογική πρόταση για την έκθεση των Κειμηλίων του Πρωτάτου προσδιορίζεται από παραμέτρους που σχετίζονται άμεσα με το συγκεκριμένο εκθεσιακό της περιεχόμενο, καθώς και με το χαρακτήρα που το ίδιο το κτίριο, που την υποδέχεται ορίζει. Προκύπτει ως εκ τούτου ως βασική αρχή της μουσειολογικής αφήγησης η χρονολογική παρουσίαση εννοιών από διαφορετικά είδη, εικόνες μαζί με αντικείμενα μικροτεχνίας, έτσι ώστε στο μικρό χώρο του νέου Μουσείου να παράγονται πολλαπλασιαζόμενα νέοι συσχετισμοί και νέα νοήματα.

Στον προθάλαμο της Εισόδου, Αίθουσα 1, η εικαστική επεξεργασία του “τράγου” με την παρουσία σύγχρονων χαρακτηρισμών- από το απόθεμα της έκθεσης των Θησαυρών του Όρους- επισημαίνει τον μοναδικό, θεσμικό ρόλο του Πρωτάτου για την διοικητική συγκρότηση του Αγίου Όρους και συναντά έναν από τους βασικούς, νοηματικούς άξονες της έκθεσης.

Στην δεύτερη Αίθουσα η μνημειακή παρουσία της ζωγραφικής του Πανσέληνου, εικονογραφεί ένα περιβάλλον με φωτογραφικά και ζωγραφικά αντίγραφα, έτοιμο να συνομιλήσει με έργα ζωγραφικής φορητών εικόνων και ανθίβολα από σύγχρονα έργα αγιογραφίας εργαστηρίων του Αγίου Όρους. Επιχειρεί ένα διπλό σχόλιο πάνω στην σημαντική ζωγραφική παράδοση του Πανσέληνου, αλλά και στον τρόπο που επηρεάζει την καλλιτεχνική παραγωγή του Αγίου Όρους (και όχι μόνο) μέχρι σήμερα.

Στην τρίτη και τέταρτη Αίθουσα δημιουργείται ένα περιβάλλον υποδοχής εικόνων του 15ου αιώνα και της μεγάλης

Δέησης του 16ου αιώνα, καθώς και εικόνων από το τέμπλο του Πρωτάτου. Πλαισιώνονται από αντικείμενα αντίστοιχης χρονικής περιόδου, με την πρόθεση να ενισχυθούν οι εσωτερικές συνομιλίες και συνειρμοί και όχι να αναδειχθεί η πληρότητα των επιμέρους συλλογών.

Η πέμπτη Αίθουσα του “παρεκκλησιού” επιχειρεί την απεικόνιση εικόνων και αντικειμένων από τον 17ο, 18ο και 19ο αιώνα, με την παρουσία του τέμπλου από το μικρό ναό του Προδρόμου. Μέσα σε ένα περιβάλλον “παρεκκλησιού” με “σωτήριο μήνυμα ” αποκαθίσταται η ενότητα του “εντός” με τον “έξω” κόσμο, του παλαιού με το λιγότερο παλαιό, με το σημερινό, ακόμη και με το σύγχρονο.

Στην τελευταία Αίθουσα δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την λειτουργία μιας βιβλιοθήκης, που θα περιλαμβάνει αρχεία, έγγραφα, χειρόγραφα και θα τεκμηριώνει τον θεσμικό και εμβληματικό χαρακτήρα του Πρωτάτου. Η ενσωμάτωση τμήματος του εξοπλισμού των κλιματιζόμενων προθηκών της έκθεσης του Αγίου Όρους, η διαμόρφωση του χώρου υποδοχής τους, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γεωμετρίας και εσωτερικής αίσθησης, αναδεικνύει την ενότητα αυτή σε βασικό πυρήνα αναφοράς για το σύνολο της μουσειολογικής- μουσειογραφικής αφήγησης.

ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΚΗ-ΜΟΥΣΕΙΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΟΜΑΔΑ

Γεώργιος Τριανταφυλλίδης,

Αρχιτέκτων Μηχανικός, M. Arch.,
Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Δήμητρα Γουργιώτη,

Αρχιτέκτων Μηχανικός